

Opkvalificering og uddannelse skal sikre byggeriet arbejdskraft i fremtiden

Der er gang i bygge- og anlægsbranchen igen efter flere års dvaletilstand. Beskæftigelsen stiger. Helt nye tal viser, at der er blevet skabt over 500 nye job i branchen alene i 3. kvartal 2015 og mere end 7.000 flere job siden starten af 2014. Lønstigningerne er tiltaget, og flere virksomheder melder om mangel på arbejdskraft. Der er dog ingen tegn på flaskehalse. LO forvoenter, at der bliver skabt omkring 12.000 flere job inden for bygge- og anlæg frem mod 2017 som følge af de store offentlige infrastrukturprojekter og en generel konjunkturforbedring. Det er derfor vigtigt, at opkvalificering og uddannelse kommer i højsædet her og nu. Der skal gang i de efteruddannelsesinitiativer, der indgår i beskæftigelsesreformen, og antallet af praktikpladser i branchen skal øges. Det er vigtigt for at sikre, at der er de nødvendige kompetencer til fremtidens efterspørgsel.

Bygge- og anlægsbranchen underdrejet efter krisen

Bygge- og anlægsbranchen har længe været underdrejet med lav beskæftigelse og høj arbejdsløshed. Flere politiske tiltag har søgt at øge aktiviteten i branchen. Det gælder fx fremrykning af større offentlige infrastrukturprojekter, forøget ramme for anlægsinvesteringer i kommunerne og mere renovering af almene boliger samt indførelse – og genindførelse – af skattefradrag for bl.a. håndværksydelser.

Mere gang i byggeriet

Nu er der atter gang i byggeriet, og beskæftigelsen er steget fra begyndelsen af sidste år. Helt nye tal fra nationalregnskabet viser, at der er kommet over 500 flere job inden for bygge- og anlægsbranchen i 3. kvartal 2015 og knap 7.230 job siden 1. kvartal 2014. Lønstigningstakten er også tiltaget i løbet af i år, jf. figur 1a. Den øgede lønudvikling kan primært henføres til arbejderne, der udviste en gennemsnitlig lønudvikling på 0,8 pct. de første tre kvartaler af 2014, mens gennemsnittet over de første tre kvartaler i 2015 var 2,3 pct.

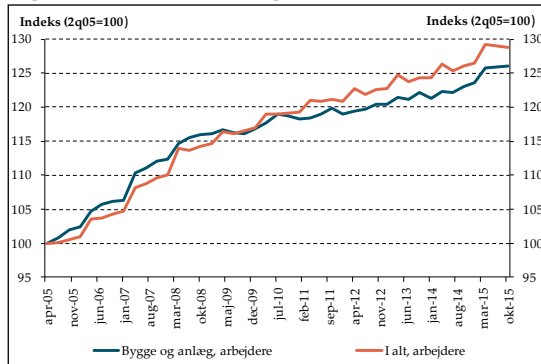
Tiltagende lønstigninger – men fortsat moderat udvikling

Lønstigningerne er dog fortsat moderate¹. Set over en længere årrække er der ikke tegn på, at lønstigningerne for bygge- og anlægsbranchens arbejdere er uforholdsmæssigt store. Med udgangspunkt i 2005 er lønnen i byggeriet steget med samlet set 25,7

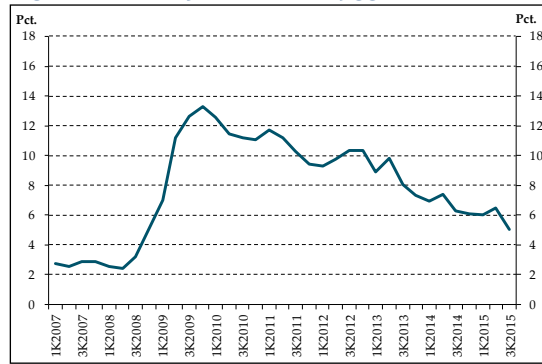
¹ En del af lønstigningerne i bygge- og anlæg skyldes et stort bidrag fra pensionsindbetalingerne. Uregelmæssige betalinger, fx bonusser og ekstra udbetalinger, indgår ikke i opgørelsen af lønudviklingen, men pensionsbidraget af betalingerne gør, hvilket bidrager til at trække lønstigningerne ekstraordinært op i byggeriet. Bidraget fra pension til lønudviklingen for de første 3 kvartaler af 2015 er gennemsnitligt knap 0,5 pct. for byggeriets arbejdere men knap 0,3 pct. for DA som helhed. Renses for dette bidrag er lønudviklingen de første tre kvartal for byggeriets arbejdere ca. 2 pct.

pct., hvilket er lidt lavere men sammenligneligt med udviklingen på hele DA-området på i alt 29,2 pct.

Figur 1a. Lønudvikling siden 2005

Figur 1b. Arbejdsløshed, byggeriet

Anm.: Arbejdsløsheden i byggeriet er baseret på BAT-Kartellets opgørelse indtil juli 2015. Data er fremskrevet med oplysninger fra 3F's byggegruppe og udviklingen i arbejdsløsheden i a-kasserne tilknyttet byggeriet. Egen sæsonkorrektur. Seneste observation er 3. kvartal 2015.

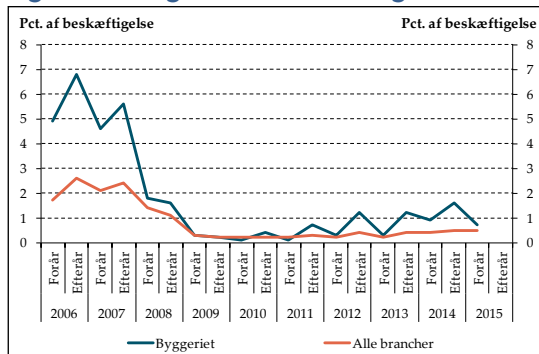
Kilde: DA's lønstatistik, BAT-Kartellets, 3F's og Danmarks Statistiks arbejdsløshedsstatistik samt egne beregninger.

Arbejdsløshedsprocenten i byggeriet er faldet i takt med at beskæftigelsen er steget. Arbejdsløsheden i byggebranchen er nu på det laveste niveau siden finanskrisen, *jf. figur 1b*.

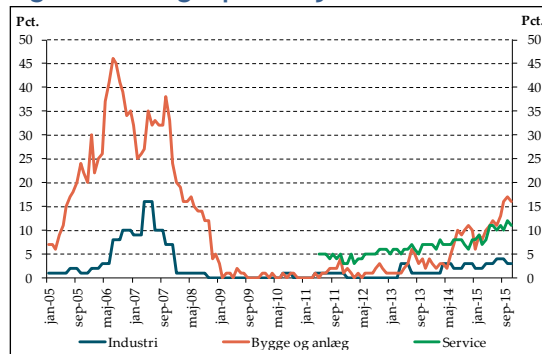
Ingen generelle tegn på rekrutteringsproblemer

Der har ikke været generelle tegn på rekrutteringsudfordringer i byggeriet i de halvårslige rekrutteringsrapporter fra STAR siden 2008, *jf. figur 2a*. Flere virksomheder melder dog om mangel på arbejdskraft i branchen. De seneste opgørelser viser et niveau for mangel på arbejdskraft på linje med 2005, *jf. figur 2b*. Der er derfor fortsat meget langt til tilstandene under højkonjunktoren.

Figur 2a. Forgæves rekrutteringer

Figur 2b. Mangel på arbejdskraft

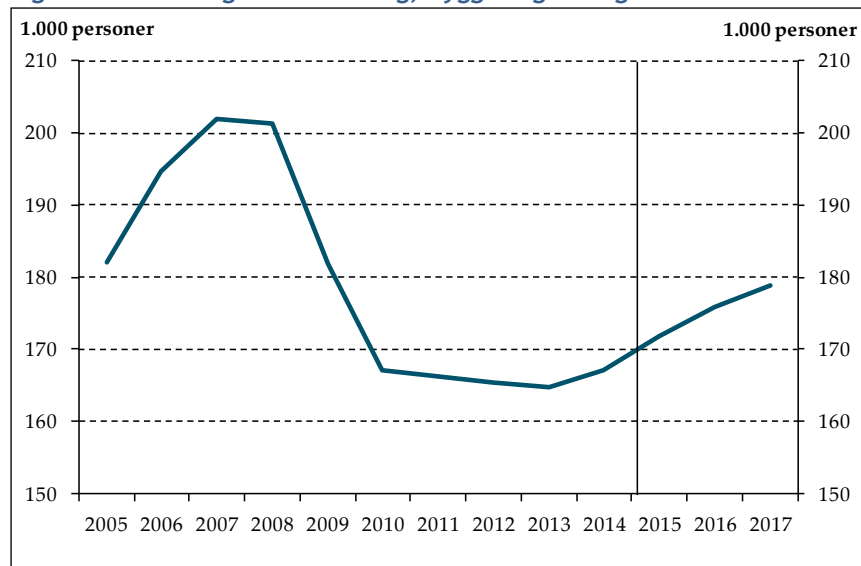
Anm.: Der er tendens til, at de forgæves rekrutteringer ligger lavere i 1. halvår end i 2. halvår. Det gælder særligt i byggeriet. *Figur 2b* viser andelen af adspurgte virksomheder, som vurderer, der er produktionsbegrænsninger som følge af mangel på arbejdskraft. Indikatorerne er ikke sæsonkorrigerede. Data for industrien er kvartalsdata. Seneste observation er oktober 2015.

Kilde: STAR's rekrutteringsrapporter, Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Der er udsigt til yderligere forbedring af konjunktursituationen i byggeriet. LO forventer, at der bliver skabt omkring 12.000 flere job i bygge og anlægsbranchen de næste tre år således, at beskæftigelsen i byggeriet i 2017 er tæt på niveauet fra 2005, *jf. figur 3*. Aktuelt er der ikke tegn på væsentlige mangelsituationer i bran-

chen, men opgaven er at sikre, at vi har de nødvendige kvalificerede hænder, så vi undgår problemer i den nære fremtid.

Figur 3. Beskæftigelsesudvikling, bygge- og anlæg

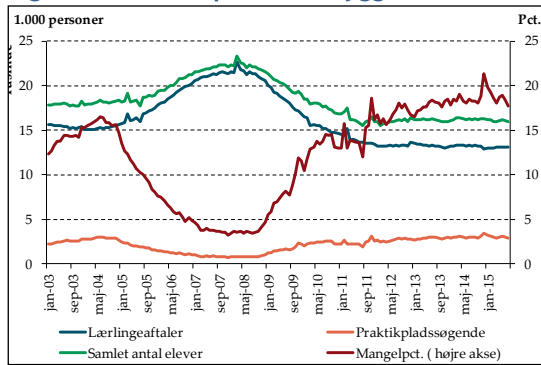
Kilde: Danmarks Statistik samt egne skøn.

*Undgå alvorlig
mangel på
arbejdskraft -
fokusér på
opkvalificering og
uddannelse*

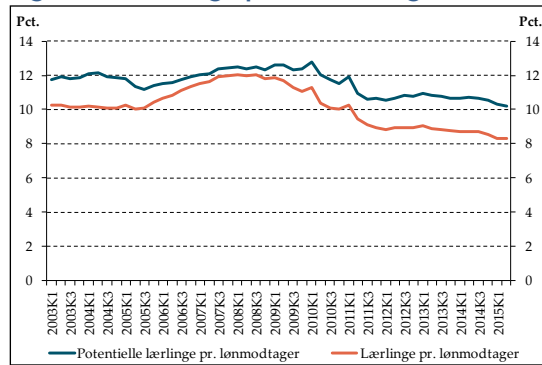
Der er planlagt mange store offentlige infrastrukturinvesteringer de kommende år, herunder bl.a. fortsat metrobyggeriet i København, flere supersygehuse, investeringer i jernbanenettet m.fl. Det var baggrunden for nedsættelsen af Leo Larsen-udvalget, hvis anbefalinger bl.a. indeholdt en øget efteruddannelsesindsats af ufaglærte arbejdsløse, hvilket blev indarbejdet i beskæftigelsesreformen. Den ekstra pulje til opkvalificering i bygge- og anlægsbranchen og den generelt øgede opkvalificeringsaktivitet fra ufaglært til faglært er endnu ikke implementeret effektivt.

Dertil kommer, at bygge- og anlægsbranchen selv uddanner færre lærlinge, hvilket vil gøre det vanskeligere at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i branchen fremover. Siden 2008 er praktikpladsmanglen steget markant for elever på erhvervsuddannelsernes bygge- og anlægsindgang, og den er nu 18 pct., hvilket er over niveauet fra 2005. Samtidig er antallet af elever på erhvervsskolerne faldet, hvilket indebærer, at der i 2015 er 3.500 færre lærlinge under uddannelse inden for byggeriet, end der var for 10 år siden, jf. figur 4a. Faldet i lærepladser er så betydeligt, at lærlingenes andel af lønmodtagerne i branchen er faldet siden 2005, på trods af at der generelt er færre beskæftigede, jf. figur 4b.

Figur 4a. Praktikpladser i byggeriet

Figur 4b. Læringer pr. lønmodtager

Anm.: Mangelprocenten angiver, hvor stor en andel af den samlede elevgruppe på bygge og anlægsindgangen tillagt elektrikere, der er i skolepraktik eller praktikpladssøgende. Seneste observation for praktikpladssituationen er august 2015, egen sæsonkorrektur. Lønmodtagere er hentet fra nationalregnskabet. "Potentielle læringer" er læringer tillagt elever, der mangler en praktikplads. Seneste observation er 2. kvartal 2015.

Kilde: Undervisningsministeriet, Danmarks Statistik og egne beregninger.

For at undgå fremtidige mangelproblemer i byggeriet, er det helt nødvendigt at få gang i de efteruddannelsesinitiativer, der indgår i beskæftigelsesreformen, og at forøge antallet af praktikpladser i branchen.